

TURGUT ÖZAKMAN

ANI KİTAPÇIĞI

İÇİNDEKİLER

ŞU ÇILGIN TÜRK'Ü ANARKEN - B. Safa YENİCE	5
NİSAN-HAZİRAN 2019 DÜŞÜN DERGİSİ EKİNDEN	7
TURGUT ÖZAKMAN'I YENİDEN TANIMAK - Tuncer KIRHAN	8
ESERLERİ	9
TURGUT ÖZAKMAN'IN EŞİ AYL A HANIM'LA SÖYLEŞİ - Tuncer KIRHAN	12
TURGUT ÖZAKMAN ESKİŞEHİR'DE TİYATRO ÇALIŞMALARINI ANLATIYOR - Turgut ÖZAKMAN	14
TURGUT ÖZAKMAN VE YILMAZ BÜYÜKERŞEN DOSTLUĞU - Tuncer KIRHAN	17
"DİBE VURMADAN DÖNÜLMEZ" - Özgün ÖKMEN	20
TURGUT ÖZAKMAN - Doğan HIZLAN	24
TURGUT ÖZAKMAN - Sinan MEYDAN	27
TURGUT ÖZAKMAN - Prof. Dr. Coşkun ÖZDEMİR	29
ŞU ÇILGIN TÜRKLER VE TURGUT ÖZAKMAN - Tolga AYDOĞAN	33
TEMMUZ 2022'DEN SONRA EKLENEN YAZILAR	35
BİR ÇOCUK VE GENÇLİK TİYATROSU GÖNÜLLÜSÜ TURGUT ÖZAKMAN - Ali Nihat YAVŞAN	36
TURGUT ÖZAKMAN'I ANARKEN - S. Sıtkı TEKMEK	42
ÖRNEK BİR CUMHURİYET AYDINI: TURGUT ÖZAKMAN - Zeynep Sibel SİPAHİOĞLU	46
TURGUT ÖZAKMAN'I TANIMAK... - Gülşen KARAKADIOĞLU	49

ŞU ÇILGIN TÜRK'Ü ANARKEN...

Turgut Özakman henüz 16 yaşındayken ilk oyununu yazmış, oyun başarılı bulunarak sahnelenince, yazarı da kültür yaşamına katılmıştır. Özakman ağırlıklı olarak, Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarından başlayarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihsel süreçteki akışını incelemiş ve eserlerine konu etmiştir. Yoğun emek ürünü olan 8 roman, 3 meslek kitabı, 29 oyun, 5 inceleme kitabı, 17 film senaryosu üretmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün söylediği; "Yalnız tek bir şeye ihtiyacımız vardır, çalışkan olmak..." sözünü yaşamının ilkesi yapmıştır.

Oyun yazarlığı, romancılık, öykücülük, senaryo yazarlığı, araştırmacılık, eğitimcilik, radyo ve televizyonculuk gibi birbirinden farklı alanlarda çalışan Özakman, üretken bir kültür, sanat insanıdır. Yazar toplumsal sorunları eleştirel bir tarzda ele almıştır.

Ulusal tiyatro için uğraşmış ve Türk tiyatrosunun gelişmesine yoğun emek vermiştir. Özakman farklı düşünsel eserler ortaya koymuş olsa da daha çok belgesel romanlarıyla, en çok da satış rekorları kıran Şu Çılgın Türkler kitabının yazarı olarak geniş halk kitleleri tarafından tanınmıştır. Şu Çılgın Türkler kitabı, Cumhuriyet tarihinin en çok satılan kitabı olma başarısını göstermiştir. Anadolu halkının emperyalizme karşı en haklı, en meşru savaşını, bağımsızlık yolunda can vererek kazandığı, mazlum ülkelere örnek olduğu mücadeleyi, 50 yılı aşkın bir araştırma ve birikim sonucunda kitaplaştırmıştır.

Ayrıca, bu eser oyunlaştırılarak, tiyatro grupları ve öğrenciler tarafından çok sayıda oynanmış, Samsun Sanat Tiyatrosu tarafından, 19 Nisan 2011 itibariyle 1000. gösterimini tamamlamıştır. Az okumasından şikâyet edilen Türk milleti, onun Şu Çılgın Türkler kitabını milyonların üstünde satın alarak, oyunlaştırılmasını izleyerek, bağımsızlık ruhunu tazelemiş, yeniden canlanmış ve tarihe anlamlı bir not düşmüştür.

Cumhuriyet aydınlarının bu tarihi olguyu ve somut göstergeyi çok boyutlu değerlendireceğini ve çıkacak önemli sonuçlardan yararlanacağını düşünüyorum.

Yazar, Atatürk ilke ve devrimlerinin, Cumhuriyet değer ve kazanımlarının ekseninden ülkesine ve dünyaya bakmış, toplumu yakalamış ve onlarla kucaklaşmıştır.

Turgut Özakman büyük bir sabır ve yılmaz bir araştırmacı titizliği ile bir eğitmen gözüyle tarihi ve olayları ömrünce incelemiş Cumhuriyet, Diriliş: Çanakkale 1915, 19 Mayıs 1999 Atatürk Yeniden Samsun'da eserleriyle topluma anlatmıştır. Bu çalışmalarıyla gelecek kuşaklara, unutulmayacak bir mirası armağan etmiştir.

Özakman, "Şu Çılgın Türkler Anadolu toprağında hep vardı, var olacaktır" düşüncesini aklımıza bir "mıh" gibi yerleştirerek, 2013'te aramızdan ayrıldı.

Turgut Özakman'a şükranlarımızı sunuyoruz.

Ölümünün 6. yılında yayınlanan kitapçıkta yayımlanmış dört yazıya ek olarak bu yıl ayrıca dört yazarın da Özakman hakkında fikrini aldık. Kitapçığı yeni fotoğraflarla zenginleştirdik. Amacımız her anmada yeni yazılar ve fotoğraflarla giderek anı kitabı ortaya çıkarmaktır. Katkıda bulunanlara teşekkür ederiz.

Saygılarımla.

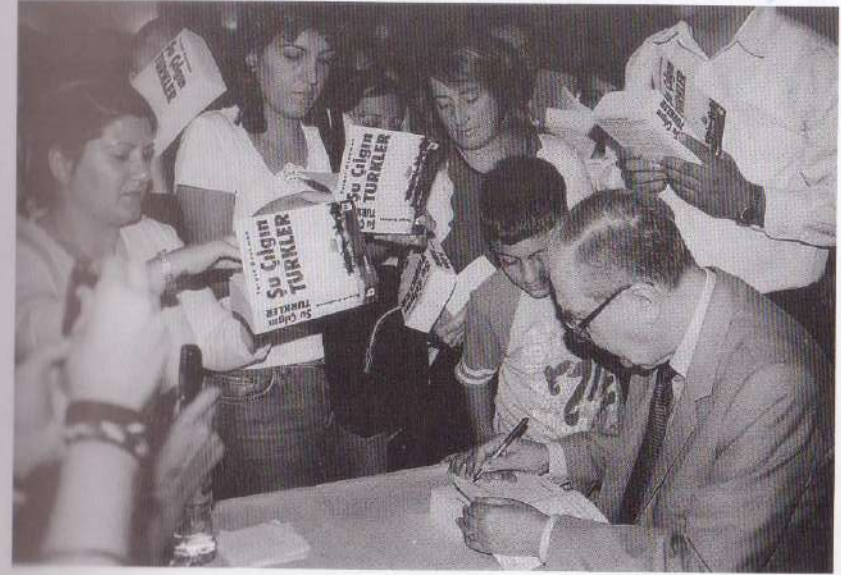
B. Safa YENİCE

Atatürkçü Düşünce Derneği Gen. Bşk. Yrd.
Kültür Kurulu Başkanı

**2019 NİSAN-HAZİRAN
DÜŞÜN DERGİSİ EKİNDEN**

Oyunlarından Bazıları:

- Masum Katiller, 1946.
- Güneşte On Kişi, 1955.
- Tufan, 1957.
- Duvarların Ötesi, 1958.
- Kanaviçe, 1958.
- Ocak, 1960.
- Paramparça, 1963.
- Bulvar, 1964.
- Ulusal Kolej Disiplin Kurulu, 1966.
- Komşularımız, 1967.
- Sarıpınar 1914, 1968: Ankara Sanatseverler Derneği En İyi Oyun Yazarı Ödülü.
- Şu Çılgın Türkler, 2006.
- Delioğlan, 2008.
- Üç Destan, 2008.

TURGUT ÖZAKMAN'IN EŞİ AYLA HANIM'LA SÖYLEŞİ *

Tuncer KIRHAN

Tuncer Kırhan: Ayla Hanım, ilk sorumuz klasik olsa da sormak istedik. Türk edebiyatına ve tiyatro dünyasına önemli eserler kazandıran Turgut Özakman ile ne zaman, nerede tanıştınız?

Ayla Özakman: 1963 yılıydı. Teyzemin oğlu Güntekin Orkut, Ankara Radyosu'nda "Söz Temsil Yayınları" adlı programları yapıyordu. Onun yanına gidip geldiğimde bana iş teklifinde bulundu, ben de kabul ettim. Bu çalışmam sırasında Turgut Özakman'la tanıştık, aramızdaki ilişki evliliğe kadar gitti. Radyodaki görevim 1968 yılına kadar devam etti. 1968 yılında kızımız Elif dünyaya gelince ben de işimi bırakmak zorunda kaldım.

T.K. Turgut Özakman gibi yoğun çalışan bir insanın eşi olmak nasıl bir duyuydu? Kendisiyle uzun süre birlikte yaşadınız. Onun çalışma temposu ve çalışma süresiyle ilgili genç kuşaklara, geleceğe dönük neler söylemek istersiniz?

A.Ö. Turgut çok çalışkan biriydi. Onun çalışma temposuna yetişmek mümkün değildi. Günde on iki saat çalışırdı. Çalışma sırasında kendisine gelen belgeler, kitaplar, dosyalar sadece masalarda değil çalışma odasının dışına da yayılmış şekilde dururdu. Onunla bürokraside de yakın çalıştım, radyoda çalışırken bile mesai saatlerinin dışına çıkar, daha sonra dosyaları eve getirip çalışmaya devam ederdi.

T.K. Ayla Hanım, eşinizin Türk edebiyatına büyük katkı sağlayan, Kurtuluş Savaşı'nın bir destanı olarak kaleme aldığı Şu Çılgın Türkler kitabının hazırlığı ve adının koyulması sırasında yaşadığınız ilginç olaylar oldu mu?

A.Ö. Şu Çılgın Türkler kitabının isim babası kendisidir. Bir ara dönemin bürokratları bunu istememiş olsa da Turgut aynı isimde ısrar etti. Bunu çok iyi hatırlıyorum. Çünkü kitabı hazırlama sürecinde çılgınca bir ruh hali yakaladığını düşünüyor ve ısrarla bu isim üzerinde duruyordu.

T.K. Eşiniz Turgut Özakman'ın Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen'le dostluğunu biliyoruz. Sayın Büyükerşen'in heykel ve tiyatroyla da eski bir ilişkisi olduğu bilinmektedir. Eskişehir gibi bir kültür şehrinde Turgut Özakman adına bir sahne olması konusunda neler söylemek istersiniz?

A.Ö. Tabii Sayın Büyükerşen çok değerli bir bilim insanı olduğu kadar, önemli bir sanat adamıdır. Genç yaşlarında Turgut'la beraber tiyatro çalışmaları olmuş, Turgut ona hocalık yapmıştır. Sayın Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen'in güzelleştirdiği Eskişehir'i görmeyi çok istiyorum. Belki bir gün birlikte gideriz. Turgut Özakman adına açtığı sahne için Sayın Büyükerşen'e teşekkür borcumuz var. Kendisine başarı ve sağlık diliyorum.

T.K. Ayla Hanım Turgut Özakman'ın okurlarına bir vasiyet olarak gerçekleşmesini istediği ancak yapamadığı bir ideali var mıydı?

A.Ö. Turgut gençlerin yakın tarihimizle, özellikle Kurtuluş Savaşı ve Atatürk Devrimleriyle ilgilenmelerini çok istiyordu. Bu nedenle Şu Çılgın Türkler'i oyun haline getirmişti. Okullarda oynanması için. Bu oyun Kara Harp Okulu'nda başarıyla sahnelendi.

T.K. Turgut Özakman "Herkes yalvarıyorum ne olur tarihinize çalışın ve Atatürk etrafında birleşin. Çünkü onun çizdiği kurtuluş yolundan başka bir kurtuluş yolu yoktur" diyordu. Dileriz Kurtuluş Savaşımızın başlangıcı sayılan 19 Mayıs'ın 100. yılı yeni bir şahlanışın başlangıcı olur. Bizi kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz.

* Nisan 2019

TURGUT ÖZAKMAN ESKİŞEHİR'DE TİYATRO ÇALIŞMALARINI ANLATIYOR **

Turgut ÖZAKMAN

41 yıl önce, Anadolu Üniversitesi'nin çekirdeğini oluşturan İktisadi Ticari İlimler Akademisi'nin öğrencileri, değerli hocaların desteğiyle bir tiyatro çalışma grubu kurmuşlardı. Akademi başkanı Sayın Orhan Oğuz'du. Çalışma grubunun reji asistanlığını rahmetli İhsan Cemalcılar yapıyordu. Anadolu Üniversitesi eski rektörü, şimdiki Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Yılmaz Büyükerşen ile Muhtar Özkaptan, Aziz Asutay ve arkadaşları daha öğrenciydiler.

Bu sevgili öğrenciler bana yolladıkları bir mektupla, Duvarların Ötesi adlı oyunumu oynamak istediklerini yazıyor, ürkek bir dille de telif ücreti isteyip istemeyeceğimi soruyorlardı. Sonradan öğrendik ki başvurdıkları kimi yazarlar, telif ücreti isteyerek bu amatör gençlerin gözlerini korkutmuşlar. Tabii izin verdim, telif ücreti istemediğimi de kendilerine bildirdim. Dostluğumuz böyle başladı. O günden bugüne de sürüyor.

İki ay süreyle, her hafta sonu Eskişehir'e gelerek bu yetenekli ve seçkin gençlerle birlikte çalıştım. Anlatmakla tüketilmez nice güzel günlerim oldu.

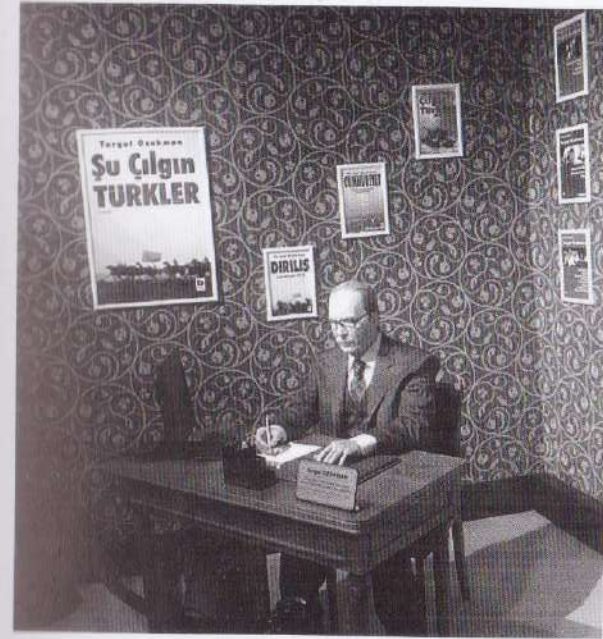
Duvarların Ötesi, Eskişehir Şeker Fabrikası salonunda oynandı. Bu vesileyle şeker fabrikasının o zamanki sanatsever müdürü rahmetli Orhan Bozok'u saygıyla anarım.

Oyun gençlerin sayesinde başarılı oldu, ilgi topladı. Tiyatro sevgisini yeşertti. Genç öğrenci Yılmaz Büyükerşen, Akademi Dergisi'nin 1 Mayıs 1960 sayısında şu özlemine dile getiriyordu: "Eskişehir'de hiç olmazsa 30-40 kişi alacak minyatür bir tiyatro kurulsun... Eskişehir bir kültür ve sanat şehri olsa..."

O günden bu yana, her fırsatta, Eskişehir'e geldim, gelişmenin her aşamasını sevinç ve hayranlıkla izledim. Akademi üniversite oldu. Üniversite bir iken iki oldu. Bu kültür odakları Anadolu'nun ortasında görkemli vaha gibi yükseldi.

Büyükerşen rüyasını ilk kez 1963'de açılan Belediye Tiyatrosu ile, ikinci kez rektörken, Yunus Emre Kampüsü içindeki büyük tiyatro binası ile gerçekleştirmişti. Şimdi de üçüncü kez Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanı olarak Belediye Şehir Tiyatrolarını hizmete sokarak gerçekleştiriyor. Ne mutlu rüyalarını gerçekleştirebilenlere.

Eskişehir yıllardan beri bir kültür ve sanat şehri. Bu niteliği her yıl biraz daha belirginleşip zenginleşiyor. Ne mutlu Eskişehirlilere!

Eskişehir Şehir Tiyatrosu, perdelerini bu naçiz yazarın bir oyunuyla açma inceliği gösteriyor. Başta Yılmaz Büyükerşen ve sevgili Ergin Orbey olmak üzere bütün ilgililere, emeği geçenlere yürekten teşekkür eder, Anadolu'daki bu son tiyatronun çokook uzun yıllar başarıyla yaşamasını dilerim.

27.03.2001

** Bir Şehnaz Oyun'un ilk sahnelendiği 2001 yılında yazar Turgut Özakman'ın oyuna ait broşür için kaleme aldığı yazı.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Turgut Özakman Sahnesi önünde.

TURGUT ÖZAKMAN VE YILMAZ BÜYÜKERŞEN DOSTLUĞU

Tuncer KIRHAN

Ergin Orbey, Yılmaz Büyükerşen ve Turgut Özakman

Türk Edebiyatı'nın ve Türk Tiyatrosu'nun değerli ismi bürokrat, hukukçu, dramaturg ve yazar Turgut Özakman'ın Eskişehir'le ilk tanışıklığı 1959 yılına dayanmaktadır. Aralarında Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen'in de bulunduğu Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi öğrencilerinin kurduğu Akademi Tiyatrosu oyuncular, Özakman'ın Duvarların Ötesi oyununu sahnelerler. Yılmaz Büyükerşen'in rol aldığı oyunun sahnelendiği dönem Turgut Özakman ile dostluklarının temellerinin de atıldığı dönemdir. Sonraki yıllarda Eskişehir Belediye Tiyatrosu Turgut Özakman'ın Bulvar adlı oyununu da sahnelemiştir.

Turgut Özakman'ın Eskişehir'e olan ilgisi ve dostluğu o yıllardan başlayarak kesintisiz devam etmiştir. 2001 yılında kurulan Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrolarında Sevdâ Şener ve Atilla Sav ile birlikte ilk Repertuar Kurulu üyelerinden biri olarak görev almış ve bu görevini aramızdan ayrıldığı 2013 yılına kadar aralıksız sürdürmüştür.

Görev yaptığı yıllar boyunca bilgisi ve tecrübesi ile her dönem tiyatroyun repertuarının oluşturulmasında değerli katkılarını sunmuştur. Şehir Tiyatrolarının, kurulduğu 2001 senesinde sahnelediği oyun Turgut Özakman'ın Bir Şehnâz Oyun adlı eseridir.

Sonraki yıllar içinde Şehir Tiyatroları, Turgut Bey'in Resimli Osmanlı Tarihi, Ocak, Fehmi Paşa Konağı ve Töre adlı oyunlarının sahneleyerek, Eskişehir'de Turgut Özakman adını Eskişehirli sanatseverlerin hafızalarına yerleştirmiştir.

2008 yılında Eskişehir'de Büyükşehir Belediyesi'nin organizasyonu ile düzenlediği imza günü ve söyleşiye Eskişehir halkının gösterdiği yoğun ilgi, bu sevginin bir göstergesidir. Eskişehir'in ve Turgut Özakman'ın yıllar öncesine dayanan ve bağı hiç kopmayan dostluklarının bir nişanı olarak, Büyükerşen'in önerisi ile Şehir Tiyatrolarının 8 Nisan 2002 tarihinde açılan ikinci sahnesine "Turgut Özakman Sahnesi" ismi verilmiştir.

Bu sahne yıllar içinde aralarında 2. Caddenin Mahkûmu, Söz Veriyorum, Don Kişot'un Ruhı, Gözü Kara Alaturka, Sevdalı Bulut, Cuco Bilmiyor, Dost, Kozları Paylaşmak, Mankurt, Karanlığın Ötesinden Gelen Sesler, Küçük Başparmak, Nilüfer'in Bebeği, Tutsak Bülbül, Bremen Mızıkacıları, Kral Arıyor, Dans Eden Eşek gibi pek çok oyunun ilk gösterimine ev sahipliği yapmış, bu sahnede sayısız temsil sahnelenerek binlerce tiyatro severlere ulaşılmıştır.

2009 yılında, kendisi gibi Şehir Tiyatrolarına çok emeği geçen kurucu Genel Sanat Yönetmeni Ergin Orbey adına açılan Şehir Tiyatroları sahnesinin açılış töreninde bir araya gelen Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen, Engin Orbey ve Turgut Özakman eski dostluklarını yâd etmiş ve duygulu anlar yaşamışlardır.

Turgut Özakman Sahnesi'nde Ergin Orbey, Yılmaz Büyükerşen ve Turgut Özakman

Ergin-Ayla Ökmen ve Tuncer-Mualla Kırhan'ın Yılmaz Büyükerşen'i ziyareti

“DİBE VURMADAN DÖNÜLMEZ”

Özgün ÖKMEN

O’nu yakından tanıyınca anladım ki; siyasi bir parti ile resmî bir bağı ve üyeliği bulunmayan, Millî Mücadele’yi “Ordu yenilebilir ama millet yenilmez” diyerek, Kuvayı Milliyecileri iyimser yapan sırrın bu olduğunu söyleyerek, “biz başka bir kuşakız, özgürlük benim için mutluluktan daha önemli” diyen ünlü edebiyatçı, tiyatro ve oyun yazarı rahmetli Turgut Özakman’ı kaybedeli altı yıl oluyor. Turgut Hocayı aydınlık gülüşüyle tıpkı bugünkü gibi hatırlıyor ve saygı ile anıyoruz.

Ankara’nın sonbaharında; güz güllerinin coşkusunu, renklerin sarı-turuncu, duyguların gri-siyah, kokunun toprak, duyguların melankolik oluşunu yakalamak ne güzeldir.

Henüz yaprakların dökülmediği günlerde bu anlamlı renklerle ve bir Eylül ayında dünyaya gelen, kısa bir yurt dışı eğitimi haricinde bir ömrü Ankara’da geçirip, yine bir hazan mevsimi vefat eden, Atatürk Cumhuriyeti’nin ve Başkent Ankara’mızın yetiştirdiği bu değerli şahsiyet ile son zamanlarında birlikte olup sohbet etme olanağını bulan şanslı kişilerden biriyim.

Kendisini 13 Haziran 2013 günü aramıştım, telefonuna son zamanlarda eşi Ayla hanımefendi çıkıyordu. Hocamı özlediğimi ve görmek istediğimi söyledim. Kendisinin ameliyat olduğunu ve ziyaretçi kabul etmediklerini söyledi, ancak “Hoca seni çok seviyor biliyorum, istersen kendisine bir sorayım” dedi ve birkaç dakika sonra “buyurun öğleden sora iki gibi sizi bekliyoruz” dedi.

Çok mutlu olmuşum zira kitaplarını imzaladığı ortamlarda sohbet edememiştik. Soğuktan çok şikayetçiydi ve bu yüzden sıkı giyiniyordu. O’nu son kez göreceğimi bilemezdim ama maalesef öyle oldu. Vefat ettiğini öğrendiğimde yaz tatilindeydim ve cenaze törenine yetişmem olanaksızdı. Hepimizin hayatında yaşanabilecek gerçeklerle yüz yüze kaldığımız anlardan biriydi. Ruh şad olsun.

Cumhuriyetin çok partili dönemine geçiş yıllarında önce Hukuk Fakültesi’ni bitirerek bir süre serbest avukatlık yapan sonra yurt dışında tiyatro eğitimi görüp dönüşünde Devlet Tiyatrolarında dramaturg ve son olarak Genel Müdür; TRT’de ise, Radyo Müdürlüğü, Daire Başkanlığı ve Genel Müdür Yardımcılığı görevlerini yapan bu mütevazı ve yurtsever insanın Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş ve kurtuluş mucizesi için yazdıklarını her kademede eğitimde gençlerimize ders kitabı olarak okutup millî şuur yaratmak biz Atatürkçülerin boynunun borcu olsa gerek diye düşünüyorum. O gün tam saatinde Oran semtindeki mütevazı apartman dairesinin merdivenlerinden koşar adım çıkarak, kapının önündeki korunaklı maskeyi taktım, ellerimi dezenfekte edip içeri girdim. Hava sıcaktı ve hocam salondaki desenli koltukta lacivert bir sabahlık ile oturuyordu. Her zaman olduğu gibi güler yüzüyle karşıladı ve karşılıklı hâl hatır sorduk.

13 Haziran 2013 Özakman’ı ziyaret

Büyük oğlum hukukçu meslektaşı olduğu için onun durumuyla ilgilen-
di. "Neler oluyor" diyerek galiba benden de bir şeyler duymak istedi. Ayla
hanım çay ve pasta ikram ettikten sonra biraz da sağlığından endişe duydu-
ğu için olacak "hocayı size şikâyet ediyorum" diye espri yaptı ve devam etti:
"Geceleri uyumuyor ve bilgisayarın başından hiç kalkmıyor," deyince, keh
keh güldü, gezi olaylarını izlediğini ve yeni bir kitap üzerinde çalıştığını söy-
leyerek, Şu Çılgın Türkler'de bizim dönemi yazdım ama şimdi anladım ki,
biz bu gençleri ihmal etmişiz. Hayran oldum özgürlük düşüncelerine ama
liderleri yok." dedikten sonra biraz da ortalıkta gezinen sevimli torunundan
bahsetti.

Merak ettiğim güncel bazı olayları bu bilge insandan duymak istiyor-
dum. Herkesin birbirine sorduğu "ne olacak bu ülkenin hali" cümlesini sarf
ettim. Atatürkçü düşüncenin ülkedeki getirilmek istenen durumunu ve bu
husustaki endişelerini, yüzündeki aydınlık gülüşle ama endişeli bir cümle ile
şöyle tarif etti; "Dibe vurmadan dönülmez."

- "Hocam durumu görüyoruz sizce dibe vurmadı mı?" diye sordum.
- "Henüz değil," diye yanıt verdi. Birlikte susmuştuk, gerçekler acı
ama bir o kadar da düşündürücüydü.

Ulusal Kurtuluş Savaşı'ndan söz ederken kitabında yazdığı anlamlı bir
cümleyi söyledi. "Tarih bu savaşı yazarken Türk Cephesi'nden hiçbir kah-
ramanın adını vermedi. Çünkü kahraman olmayan yoktu." dedi. Gözleri
yaşarmıştı.

Yıl 2019, kaybedilen değerler asla geri gelmiyor ama onların fikir ve
emeklerini bilenler olarak bunu yazıp sonraki nesillere ulaştırmak gibi bir
görevimiz var.

Bugün ne yazık ki ben de, -özgürlüğümüzün mutluluktan daha önem-
li olduğunu öğrenmiş biri olarak- Ankara'nın sonbaharında dökülen yap-
rakların üzerine basamam. Biliyorum ki, üzerine basmaya kıyamadıklarım,
Cumhuriyet ve Özgürlük adına bize emanet edilen tam bağımsızlık yemini
etmiş iyimser Kuvayı Milliyeçilerdir.

Tıpkı Turgut Özakman Hocamızın söylediği gibi...

TURGUT ÖZAKMAN

Doğan HIZLAN

Turgut Özakman yakından tanıdığım biri. Hatta Şu Çılgın Türkler için 'Karalama Defteri' televizyon konuşmasını Ankara Hürriyet Bürosunda yapmışım.

Turgut Özakman iyi bir oyun yazarıydı, işlediği konuların içeriği de bizim tarihi malzememizi sahneye getiriyordu. Onlar da birer araştırma ürünüydü.

Bazı kitaplar vardır ki, toplum, kamuoyu o konuyu öğrenmek için sabırsızlanıyordur, ayrıca yayımlanmış kitaplara karşı bir güven eksikliği tavrını benimsemişlerdir.

Turgut Özakman'ın kitabının yayımlandığı dönemde cumhuriyet rejimi tartışma gündemine sokulmuştu ve eleştirilerin dozu da gerçekten haksızlık sayılacak dereceye yükselmişti.

Eleştiriler nesnel olmaktan çok yeni bir tarih anlayışının gölgesinde ve saplantısında yapılıyordu. Topyekûn inkâr anlayışı okurları şüpheler içinde bırakmıştı.

İşte Şu Çılgın Türkler, o dönemde çıktı ve gerçekten de bütün haksızlıklara haklı bir cevap niteliği taşıdı.

Kitapların kaderleri vardır, o kaderler okurla dönemin gereksiniminin örtüşmesidir.

Turgut Özakman elbet bu çalışmaları sürdürdü.

Kitap efsane oldu, herkes birbirine tavsiye etti, resmî kurumlar kütüphanelerine aldılar, hemen genç kuşağın bunu okumasını sağladılar.

Kitabın bakış açısını, değerlendirmesini elbette eleştirebilirsiniz ama önemini yadsıyamazsınız. Daha sonra bu kitap ekrana da geldi. Çünkü çıktığı dönemde böyle bir savunmanın zorunluluğu vardı.

Kitabın ilk sayfasında roman yazıyor. Belki belgesel sözünü romanın başına koymak gerekiyor.

Tarihi romana mı girer bu? Sadece romancının muhayyilesinden mi doğmuştur?

Bütün bu soruların yanıtını aradığınızda, roman yazısının yeterli olmadığı görüşüme katılırsınız.

Kemal Tahir'in bir yazısını anımsatmalıyım.

Kemal Tahir'e birçok okuyucusu sorarmış, yazdıklarınız gerçek mi, evet yanıtını verirmiş, evet gerçek ama roman gerçeği.

Tarihi roman içinde yazıya getirmenin güzel bir tanımı bence. Ancak, Şu Çılgın Türkler, birçok belge tarandıktan, birçok bilginin sağlanması yapıldıktan sonra yazılmaya başlanmış. Ayrıca kitabın önsözünde yazıldığı gibi o yerler gezilmiş, görülmüş.

Roman türüne gelince, önsözde yazarın açıkladığı gibi romancı birçok kahraman eklemiş, yaratmış, karakterler koymuş romana.

Ben aslında, onun tarihi gerçeklere yaklaşımını önemsiyorum, bizde birçok kimse tarihi, tarihi kişileri efsaneleştirerek anlatır, birer mitoloji kahramanına dönüşürler. Üstelik coşkuyla anlatılan bu menkıbeler, akılcı bir analizle karşılaşınca sönerler.

Bu kitapları yazarken, Turgut Özakman'ın bir kuralı var:

Hurafelere yer vermemek, tarihi onların aracılığıyla bilgi bekleyenlere yutturmamak.

Çünkü resmî kurumların bile kitaplarında neler var neler? Nusret gemisinin mayınlarının nasıl bir rüyada görüldüğü gibi.

Üstelik bazı kimseler nasıl resmî tarih, gayri resmî tarih diye bir ayrım yaparlarsa, bazıları da görünen tarihle, görünmeyen tarih ikilemini yaşarlar. Görünmeyen tarihte de her zaman adı sanı bilinmeyen, meçhul kahramanların başarıları anlatılır.

Turgut Özakman'ın yazış yönetimine de değinmek gerekiyor. Gerçekten ağır, önemli bir konuyu kolayca okutabilmek bir yazarlık başarısı. Çünkü bu konu kitlelere ulaştırılmadıkça o kitap, işlevini yerine getirmemiş olur.

Oyunlarından romanlarına kadar bize nitelikli bir kütüphane armağan etti Turgut Özakman. Nurlar içinde yatsın. (Hürriyet Gazetesi)

Doğan Hızlan, Ahmet Küflü, Yıldız Kenter, Turgut Özakman, Emre Kongar

TURGUT ÖZAKMAN

Sinan MEYDAN

1930'da başlayan hayatı 6 yıl önce bugün sona erdi Turgut hocanın. 83 yıllık ömrüne neler neler sığdırdı. Nice Atatürk düşmanının ipliğini pazara çıkardı. Nice koca yalanı yerle bir etti. 1948 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğrenci iken yola çıktı.

Ankara'dan Afyon'a kadar yürüdü.

Otomobile, trene binmeden yürüdü. Köy köy gezdi. Kurtuluş Savaşı'nın izlerini sürdü. Kurtuluş Savaşı'na şahit olmuş herkesle konuştu. Son tanıkları dinledi. Defterine not aldı.

O günlerde atmıştı Şu Çılgın Türkler'in temelini. Tekrar ediyorum, bunları yaparken henüz 18 yaşındaydı. İnkılap Tarihi Enstitüleri yerinde sayarken, kendine profesör hoca diyenler sınıftan odalarına gidip gelirken, Turgut Hoca Anadolu ovasında Millî Mücadele'nin izini sürüyordu.

Devlet Tiyatrolarında yardımcılık, müdürlük, genel müdürlük yaptı. Yüzlerce eser ortaya koydu. Yorulmadı. Anlatmaya devam etti. O, kendi deyimi ile "Mustafa Kemal'in askeriydi" ve bu askerlikten terhis olmak istemiyorum demişti.

Bize bir hazine misali olan; Korkma İnsancık Korkma, Romantika, Şu Çılgın Türkler, Diriliş: Çanakkale 1915, Cumhuriyet, Türk Mucizesi, Atatürk Yeniden Samsun'da eserlerini bıraktı ve yine bir Eylül ayında aramızdan ayrıldı.

Şu Çılgın Türkler'in son sayfasında bizlere şöyle seslenmişti:

"Sevgili gençler;

İstiklal Savaşı dünyadaki en meşru, en ahlaklı, en haklı, en kutsal savaşlardan biridir. Emperyalizmi ve yamaklarını dize getiren, bir enkazdan yepyeni, çağdaş bir devlet kurmayı başaran atalarımızla gurur duyun. Şehit ve gazi atalarınızın onurunu yalancılara çiğnetmeyin. Sevgilerimle."

Ant olsun, ne atalarımızı ne emeklerini yalancılara çiğnetmeyeceğiz Hocam.

TURGUT ÖZAKMAN

Prof. Dr. Coşkun ÖZDEMİR

Daha söyleyeceği, yazacağı ne kadar çok şey vardı. Özakman gibi insanları yitirişimiz hangi yaşta olursa olsun erkendir. Büyük bir yurtsever, büyük bir yazar. Onu kimlerle kıyaslayabileceğimi düşündüm. Muhsin Ertuğrul, Muazzez İlmiye, Halet Çambel, Hıfzı Topuz, Doğan Kuban, Talat Halman, Türkan Saylan geliyor aklıma. Yaratıcı, üretici, aydınlanmacı insanlar. Bu topluma büyük, paha biçilmez miras bırakanlar. Burada sayamadığım daha kimler var.

Turgut Özakman hukuk okuyan ama tiyatroya gönül veren bir insan. O nedenle Muhsin Ertuğrul'un ruhunu şad etmiştir diye düşünüp önce onun adını anımsadım. Almanya'da tiyatro eğitimi gördü. Onu bir tiyatro adamı olarak tanıdım. Bu alanda sayısız eser verdiği iyi biliniyor.

Onun yakın dostları, bizim de iki sevgili dostumuz aracılığı ile tanıştık. Merhum Doğan Soylu'nun eşi Altın Soylu'nun evinde. Dünyanın en güzel badem ezmelerini yapan Sevim İşgüder'in eşliğinde. Onun ardından görüşmelerimiz, telefon sohbetlerimiz süregeldi. Tüyp'te karşılaşıyorduk. Tarif edilmez bir çalışkanlığı var Özakman'ın. Bu kadar çalışkan insanlarla yaşayanların işi zordur. Bu nedenle eşi Ayla Özakman her türlü övgüyü hak ediyor.

Bir milyonu aşan satış yaparak rekorlar kıran Şu Çılgın Türkler (2005) kitabının nasıl hazırlandığına dikkat ederseniz, yüzlerce kaynaktan yararlandığını, onları didik didik ettiğini görürsünüz. Kitaplarına da aydınlatıcı notlar eklemiştir. Belge ve bilgi toplamaya 18 yaşında, arkadaşları ile Polatlı'dan Dumlupınar Zafertepe'ye 10 gün süren yürüyüş sırasında başlıyor. Bu ısrarlı çaba, kitabın yayınlandığı 2005 yılına kadar devam ediyor.

Halktan övünülesi bir ilgi gören bu kitap böyle benzersiz bir çalışma ile yazılmıştır. Gerçekten kitap okuyan yurttaşlarının sayısı ve yüzdesi ile dünya ülkeleri arasında gerilerde yer alan ülkemizde bir kitabın bir milyon

satış yapması umut vericidir. Aynı zamanda bu ilgiyi yaratan, yazarın büyük başarısıdır. Turgut Bey daha sonra kitaba sığmayanlar adı altında Hürriyet gazetesinde bir dizi yazı yayınladı.

Bu kitabın ardından Özakman Diriliş: Çanakkale 1915'i yazdı (2008). Bu kitabında Çanakkale destanını öncesi ve sonrası ile geniş bir şekilde anlattı. Tıpkı önceki kitabında olduğu gibi bu da çok önemli bilgi ve belgeler içeriyordu. Bu serinin üçüncü kitabı Cumhuriyet, öncekiler kadar değerli ve öğretici bir kitaptır. Onun da milyonlarca insan tarafından okunmasını dilemeliyiz.

Çanakkale'den başlayarak, Kurtuluş Savaşımız ve onu izleyen cumhuriyetin kuruluşu, devrimler, 15 yıl içinde gerçekleştirilen mucizevi kalkınma, bütün detayları ile bu ülkenin yurttaşları ve özellikle gençleri tarafından iyi, çok iyi bilinmelidir.

Turgut Özakman Çanakkale, Truva Atı önünde.

Burada ciddi bir eksiğimiz olduğu, ayrıca inanılmaz çarpıtmalarla karıştırdığımız yadsınamaz. Yakın tarihimiz, İstiklal Savaşı, Cumhuriyet devrimleri öğrenilmeden bugünü, bugünün sorunlarını anlamak ve tartışmak mümkün değildir.

Çanakkale savaşlarında Mustafa Kemal'i göz ardı ederek zaferi ilahi güçlere mal eden, destansı antiemperyalist Kurtuluş Savaşı ile birlikte yerel istiklal, bağımsızlık mücadelelerini küçümseyerek bunlar için kutlama törenleri yapmaya değmez, değerlendirmesi yapan şaşkınların aymazlığını ve bu tarif edilmez utanmazlığını iyi anlamak için benzerleri ile birlikte bu 3 kitap okunmalı. Yurtsever ve duyarlı her insan eminim bu kitaplarda sergilenen kahramanlıkları, özveriye, Cumhuriyet devrimlerinin yılmaz savunucularını, o gerçekten mucizevi, topyekün kalkınma, çağdaşlaşma hamlelerini heyecanla, takdirle ve gözyaşları içinde izlemiştir, izleyecektir.

Bu kitaplar, aynı zamanda benim gibi onu çocukluğundan beri iyi tanıyan piri faniler için bile Mustafa Kemal Atatürk'ün büyüklüğünü, benzersizliğini ve eşsizliğini bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Özakman'ın bir ünlü kitabı da *Vahdettin M. Kemal ve Milli Mücadele* adını taşıyor. Bu da son derece önemli bir kitap. Yakın tarihimizi hiç sıkılmadan, utanmadan, sözde dinî duyarlıklarla çarpıtan gafillere karşı, belge ve kanıtlara dayanan bir cevap niteliğinde. Mustafa Kemal'i Anadolu'ya Vahdettin gönderdi masalını işleyenler var.

1919, 9 Ağustos'ta Mustafa Kemal'in ordudan çıkarıldığı, nişanlarının ve fahri yaverlik unvanlarının geri alındığı ve 24 Mayıs 1920'de Atatürk'ün arkadaşları ile birlikte idama mahkûm edildiği gerçeklerini görmezden gelerek.

Sayırsız kitap ve tiyatro eseri verdi Turgut Özakman. 20'den fazla oyunun senaryosu ona ait. "Kurtuluş" dizisinin senaryosu Ziya Öztan'ın yönetmenliğinde *Şu Çılgın Türkler*'den perdeye aktarılmıştır. Eskişehir'de bir vefakarlık örneği olarak bir sahne onun adını taşıyor. Bu satırları yazdığım günlerde onun Bir Şehnaz Oyun adlı müzikli oyunu Ordu Belediyesi Karadeniz Tiyatrosu'nda sahneleniyor. İlk kitabı 16 yaşında. 21'inde "Pembe Evin Kaderi". İlk romanı *Korkma İnsancık Korkma* (1994). Çok ilgi uyan-

dıran değişik dramatik bir aşk hikayesi. Onu aşkın en güzel anlatıldığı bir roman diye ananlar var o yıllarda. Duygusal bir anlatım ve bolca Rumca kelime içeriyor.

Eşinden bu üretken insanın yarıda kalan bir kitabı olduğunu ve onun da bu hali ile Bilgi Yayınevi tarafından basıldığını öğreniyorum. Onu saygı ile, bıraktığı büyük miras nedeni ile minnettarlıkla ve özlemle anacağız.

ŞU ÇILGIN TÜRKLER VE TURGUT ÖZAKMAN

Tolga AYDOĞAN

Tarihler 1952'nin Ocak ayını gösterdiğinde Varlık Dergisi'ni Yaşar Nabi ile çıkaran edebiyatçı Nahit Sırrı Örik bir yazı yayımlar. Yazının adı "Pembe Evin Kaderi"dir. "Pembe Evin Kaderi" aslında bir tiyatro oyunudur ve Ankara'da 51 senesinde Devlet Tiyatroları'nda oynanmış, sonra büyük beğeni almış, akabinde İstanbul Şehir Tiyatroları'nda (Darülbeydi) sahnelenmiştir.

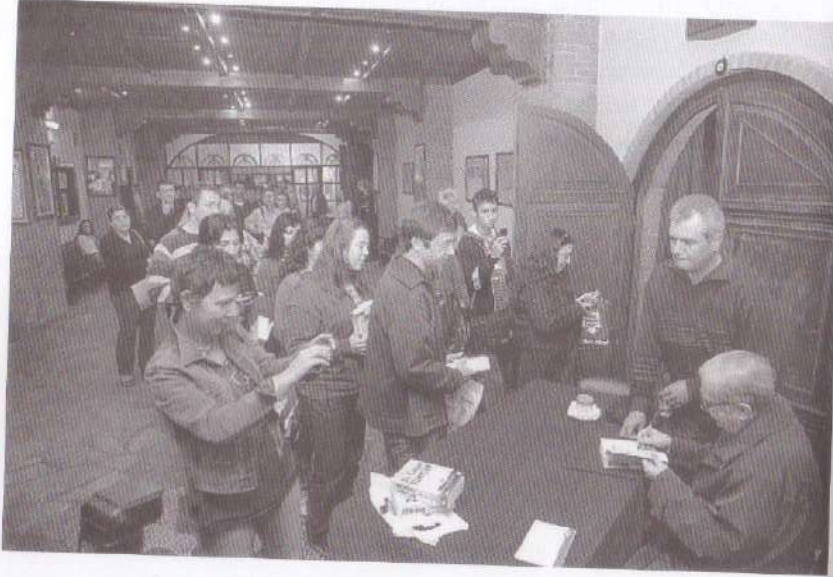
Nahit Sırrı yazısında "Üç perdelik bir oyun. Muharriri de galiba Ankara Hukuk Fakültesi'ne devam eden Turgut Özakman isminde pek genç bir delikanlı imiş. Bu sözden sonra nüktedanlığa kalkıp (Eserinden belli! Bu, talebe vazifesi [ödevi] gibi bir şey, hiçbir hüküm verilemez. Hele yıllar geçsin ve daha çok çalışsın bakalım!) böylesi büyük konuşmalara girmeyeceğim. Bu pek genç müellifin [yazarın] eseri, telif oyunlar arasında hiç de yerden yere vurulacak bir şey değil. Turgut Özakman'dan ileride daha iyi ve kuvvetli eserler beklemekle beraber, bunun da telif piyeslerimiz arasında hiç değilse iyiye yaklaşımlar arasında sayılması icap ettiği muhakkaktır." diye bahsetmiştir.

Turgut Özakman'ın ilk oyunudur Pembe Evin Kaderi. Örik'in yazıda geçtiği üzere "hele bakalım ileride neler yapacak" dediği bu genç delikanlı Türkiye'nin en önemli kalemlerinden biri olmuştur. 2013'te bugün 28 Eylül'de aramızdan ayrıldı.

Ardında onca eser bıraktı, özellikle edebi anlamdaki Romantika ve Korkma İnsancık Korkma kitaplarını okumanızı tavsiye ederim. Bununla birlikte yaşlılık ve hastalığının ilerlediği son döneminde geceli gündüzlü çalışmalarına devam etmiş, tarihe ışık tutan Şu Çılgın Türkler, Diriliş, Cumhuriyet gibi önemli tarihi eserlere imza atmıştır.

Amacı sadece Atatürk'ü ve Kurtuluş Savaşı'nı gençlere anlatabilmektir. 2009 senesinde İstanbul TÜYAP Kitap Fuarı'nda bir fanusun içerisinde imza günü yapmış, bir kısım medya(!) eleştirmiş, "neden okuyucu ile arası-

na cam bir fanus örüyor” diye tenkit etmiştir. Oysaki o imza gününden 15 gün kadar önce akciğer ameliyatı geçirmiş, yine de okuyucu ile buluşmak istemiştir. Kimi çevreler “Atatürk’ün adını kullanarak para kazandı” diye eleştirmiştir. Fakat 80’ini aşmış bir adam için para mı önemlidir sağlık mı?

O, sağlığını hiçe sayarak TÜYAP’a katılmış Atatürk’ün aydınlık ışığını gençlere ulaştırmak istemiştir sadece. Cahiller ve Atatürk düşmanları sevmeyen Özakman’ı; onun gibi de şu an Kurtuluş Mücadelesi’ni anlatan başka bir yazar çıkmamış, yeri dolmamıştır. Bıraktığı eserler tarihi anlamda önemli eserlerdir ve kıymeti bilinmeli, özlemle anılmalıdır.

Örik’in yazısında da değindiği gibi o Hukuk Fakültesi’ndeki delikanlı zamanla Türkiye’nin önemli kişiliklerinden biri haline dönüştü; hatta bir ara Cumhurbaşkanı olması için de adı geçmişti belki anımsarsınız; çağdaş, laik, Atatürk sevdalısı bu ihtiyar delikanlıyı unutmamak, saygıyla adından söz etmek gerekir.

TEMMUZ 2022’DEN SONRA EKLENEN YAZILAR

BİR ÇOCUK VE GENÇLİK TİYATROSU GÖNÜLLÜSÜ TURGUT ÖZAKMAN

Ali Nihat YAVŞAN

Turgut Özakman benim hocamdı.

O genellikle yazar kimliğiyle tanınır. Onlarca tiyatro oyunu, araştırma inceleme kitapları, öykü, roman, belgesel roman ve senaryoları vardır.

Belgesel roman tarzında çok özel bir örnektir hocam. *Şu Çılgın Türkler* kitabının önsözünde bu türün çizgilerini belirleyerek, belgesel romanın nasıl olması gerektiğini tanımlar.

"Şu Çılgın Türkler, belgelere dayalı, gerçek olgu ve olayların romanıdır. Belgeler, mektuplar, anılar, makaleler, bilgiler, raporlar, haberler, gerçeğe bağlı kalınarak öyküleştirilmiştir. Genel olarak bütün kişiler gerçektir. O zamanlar soyadı yoktu. Ben bu önemli insanların bilinmesi için soyadlarını da kullandım. Havayı yansıtmak, ayrıntıları belirtmek ve konuyu yürütmek için Nesrin, Yzb. Faruk, Dr. Hasan, Gazi Çavuş, saatçi Ali Efendi, Panayot gibi birkaç hayali kişiye yer verdim. Olaylar tarih sırasıyla anlatılmış, gün içindeki olaylar da sabahdan geceye doğru sıralanmıştır. Şu Çılgın Türkler, elbette bir tarih kitabı değildir. Bununla birlikte o dönemi ve özellikle de insanlarımızı anlatan belli başlı tarihi ve askeri olayları ihmal etmedim. Savaşlar, teknik açıklamalardan ve ayrıntılardan ayıklanmış olarak, ana çizgileri, özellikle de ruhu korunarak hikâye edilmiştir. Deniz olaylarının ancak bir kısmına yer verebildim. Örnek olarak Rüşümat'ın hikâyesini anlatmakla yetindim. Yunanlılar için Yunan kaynaklarını, İngilizler için İngiliz kaynaklarını kullandım. Aleyhlerindeki bilgiler kendi kaynaklarında, uluslararası kurulların raporlarında yabancı gazete ve araştırma kitaplarında yer almaktadır. Hiçbir şeyi abartmadım, küçültmedim de".¹

1 Şu Çılgın Türkler, s. 9.

Yaşanılanları biz okurlara gerçek dokusuyla, ruhuyla aktarır.

Hocamı, *Şu Çılgın Türkler*'i yazmak için yıllar içinde biriktirdiği belgeler, dokümanlar, boyu neredeyse bir metreyi bulmuş not defterleri içinde boğuşarak, kitabını toparlamaya çalıştığı sıralarda, evinde ziyaret etmiştim. Torunu küçük Ece'nin (o zamanlar küçüktü, küçücüktü) doğum günüydü. Hocamla sohbet etmiştik. Çok üzüldüğümü anımsıyorum. Kendisi çok zayıflamış, bitkin yorgun düşmüştü. Sabahlara kadar çalıştığını söylemişti. Eve geldiğimde eşime -ki o da hocamızın öğrencisidir- üzüntümü aktarmış, onun için birlikte kaygılanmıştık. Kaygımız boşunaymış meğerse. Adeta bir doğum sancısı yaşıyormuş hocamız. Sonunda kitap çıktı. Biz ziyaretine gidip kutlayalım derken 2005 yılında, 264. basımı yapılmıştı bile. Bilgi Yayınevi'nde kendisiyle görüştüğümüzde Hocamız canlanmış, dinçleşmişti. Bedenindeki o yorgun, bitkin duruşlar gitmiş, yüzünde gülücükler açmış, umutla, şakıyarak konuşuyordu. Yakın tarihimizi gençlerin bilmediğinden yakınıyordu sadece. Bu kitap ve arkasından gelecek olan kitapları yazmasının bu ülkeye bir borcu olduğunu söylüyordu. Yapılan yüzlerce kitap baskısının gerçeği yansıtmadığını, bunun en az iki katı kadar korsan baskısının yapıldığını söylerken de çok keyifliydi. Varsın korsanı basılırsa basılsın. Yeter ki okusunlar diyordu.

Gerçekten de o kadar gereksinimimiz varmış ki bu ve ardından gelecek kitaplara. Kısa zamanda yüzlerce baskı yaptı. Ardından gelen, yakın tarihimize ışık tutan belgesel romanlarda, baskı üstüne baskı yaptı. Öyle ki yaşamını yitirdiği 28 Eylül 2013 tarihinde gazetelerin manşetlerinde şu haber vardı.

"Şu Çılgın Türkler kitabının yakaladığı satış rekorları yayınevi sahibini de vergi rekortmenleri listesine taşımıştı. 2006 yılı "Ankara Vergi Rekortmenleri" listesinde yer alan isimlerden biri de Bilgi Yayınevi'nin sahibi Küflü olmuştu."²

2 Hürriyet Gazetesi

Bilgi Yayınevi'nin sahibi Ahmet Tevfik Küflü ile rekor düzeyde basılan kitabın yaratıcısı.

Ömrüm yetse diye endişeleniyor, yazdıkça yazıyordu. Çok umutluydu.

2008 yılında Can Dündar "Mustafa" filmini yaptığında çok kızgındı. Filmi yayınlandıktan çok sonra Can Dündar'la birlikte izlediğini ve kendisine çok kızdığını, filmi yerden yere vurduğunu anlatmıştı.

"Filme yanlışlıklar, abartılar, eksikler, saptırmalar, haksızlıklar, yersizlikler, küçültücü anlatımlar, resimler belirmeye başladı. Sona doğru arttı. Son bölüm şaşırtıcıydı. Her duyarlı insanı yaralamıştır sanıyorum. Yanlış anlatım yalancıların, sahte tarihçilerin, kara çalcıların ekmeğine yağ bal sürmek olurdu. Tarihimizin ve 20. yüzyılın en büyük insanlarından biri söz konusuydu."

3 Cumhuriyet Gazetesi "Turgut Özakman'ın Kaleminden Mustafa" yazı dizilerini 12 bölüm halinde yayınlamıştır.

Turgut Özakman, Atatürk'ün yıpratılması ve itibarsızlaştırmasına tepki olarak Cumhuriyet Gazetesi'nde yazdığı yazı dizisini, Bilgi Yayınevi'nde "Mustafa" Filmi Hakkında adlı bir kitap olarak bastırarak ücretsiz dağıtılmasını sağlamıştı.

Tüm bunlara karşın, yoğun çalışma temposunu, kalp rahatsızlığına rağmen büyük bir dirençle sürdürdü. Yetiştirmek istiyordu eksik kalan her şeyi...

Hastalığı 2008 yılı Mart ayında kendini göstermişti, ama "Mustafa"⁴ filminin onu çok yıprattığı, üzdüğü bir gerçektir.

Onu, genellikle bir yazar olarak tanırırsınız, diyerek başlamıştım yazıma ama hocamızın üzerinde fazlaca durulmayan göz ardı edilen bir yönünü sizlerle paylaşmak istiyorum.

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tiyatro bölümü öğrencilik yıllarımda tanıdım Turgut Özakman'ı. O yıllarda Devlet Tiyatrosu Genel Müdürü'ydü. Yoğun bürokratik işlerinin arasında zaman yaratarak yazarlık derslerine girmeye çalışırdı. O gelemediği zaman biz öğrencileri makamına gider, dersi orada yapardık. Çünkü bizim için de, onun için de birlikte olmak çok özeldi. Biz gençlerle olmaktan çok hoşlanırdı. Gençlerin-bizlerin (o sıralar 20'li yaşlardaydık) düşüncelerinden beslenir, üretkenliğini zenginleştirirdi.

Onun, Devlet Tiyatrosu Genel Müdürü'yken, "Çocuk ve Gençlik Tiyatrosu Birimi" ve "Tiyatro Belgeliği" kurma çalışmaları beni en çok etkileyen çalışmalardı. Yapmaya çalıştığı, Devlet Tiyatrosu içinde devrim niteliğinde bir çalışmaydı.

Aslında Turgut Özakman'ın yapmak istediğinin, yıllar önce 1954-1955 yıllarında Muhsin Ertuğrul tarafından yapılmaya çalışılan bir çalışmanın devamı olduğunu söyleyebiliriz. Muhsin Ertuğrul, 13 Eylül 1954 yılında "Çocuk Tiyatrosu Kadro Yönetmeliği"nin yürürlüğe girmesini sağlamış, böylelikle bağımsız "Devlet Çocuk Tiyatrosu"nun gerçekleştirilmesinin önünü açmıştı. Ancak ne yazık ki ülkemizde her şeyde olduğu gibi bu güzel adım devam etmemiş – ettirilmemiştir.

4 Can Dündar, "Mustafa" filmi 29 Ekim 2008'de vizyona girmiştir.

Aynı şekilde Turgut Özakman'ın yapmak için genel müdürlüğü döneminde yılmadan mücadele ettiği "Çocuk ve Gençlik Tiyatrosu Birimi" genel müdürlük görevinin bitimiyle birlikte ne yazık ki uygulamadan kaldırılmıştır. "Çocuk ve Gençlik Tiyatrosu Birimi" için oluşturulan kadrolar da dağıtılarak, bu güzel proje tamamıyla yok edilmiştir.

Genel müdürlüğünün üzerinden 20 yıl geçtikten sonra, yok edilen bu çağdaş projesine dair içinde oluşan yarayı şöyle dile getirmişti.

"Bir çocuk ve gençlik tiyatrosu, toplumsallaştırıcı, ufuk açıcı, görgü sağlayıcı, yaşama sevinci ve bilgi verici, birçok etkinlik, gösteri ve çalışmanın yapıldığı bir yer ve kuruluştur. Devlet Tiyatroları'nda bu anlayışa uygun olarak 1986 yılında bir Çocuk ve Gençlik Tiyatrosu birimi kurulmuş, bu çaba için özel bir kadro oluşturulmuş, etkinlikler başlamıştı. Yazık ki bu birimin önemini, devlet tiyatrosunun misyonunu kavrayamamış, bir kısır ve hoyrat anlayış, bu kuruluşu ve kadroyu ilk fırsatta dağıttı. Dağıtılmasaydı şimdi o birim bütün çocuk ve gençlik tiyatroları için bir okul, olgun bir örnek, deneyce zengin bir ilkyardım merkezi olarak hizmet üretiyor ve dağıtıyor olacaktı."⁵

Peki neden, Muhsin Ertuğrul'la başlayıp Turgut Özakman'la devam ettirilmeye çalışılan "Çocuk ve Gençlik Tiyatrosu" yok ediliyor ya da önemsenmiyor dersiniz? Çünkü "Çocuk ve Gençlik Tiyatrosu" dünyada aydınlanmanın bir ürünüdür. Çünkü laik düşüncenin bir ürünüdür. Çağdaşlaşmanın ölçütüdür.

Turgut hocamın "Çocuk ve Gençlik Tiyatrosu Birimi" kurması her ne kadar geç kalınan bir uygulama olsa da biz öğrencileri için çok heyecan vericiydi. Mutluyduk. Umutluyduk. Her şeye rağmen doğru bir adım atılmıştı. Bugünse, bu güzel projeyi düşündükçe, tam bir düş kırıklığı yaşıyorum ne yazık ki.

Neyse ki "Tiyatro Belgeliği" –hocamızın açtığı yol- proje olarak kalmamış, Seval Boztaş Uzgören'in çabalarıyla 2002 yılında tekrar çalışmalara başlanmış ve 2011 yılında tiyatro belgeliğindeki doküman ve eserler dijitalle aktarılmış, Refik Ahmet Sevengil Tiyatro Kütüphanesi kurularak tiyatro severlerin kullanımına açılmıştır...

⁵ Turgut Özakman 20 Mart 2007 "Dünya Çocuk ve Gençlik Tiyatroları Ulusal Bildirisi"nden.

Bu güzel insan, Turgut Özakman, 28 Eylül 2013'te ölümün ötesine geçti. Biliyorum ki 2013 yılı onun için umutlu, heyecanlı bir yıl olmuştu. Çünkü 28 Mayıs 2013 Gezi Parkı direnişinin başladığı gündü. Ağustos ayının sonuna kadar bu başkaldırı sürmüştü. Gençlik hop oturuyor, hop kalkıyordu. Eminim ki hocamız da gençler gibi hop oturup, hop kalkmıştır.

Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk gibi Turgut Özakman da gençliğe güvenerek, gençliğin dinamizmine inanarak, gençliğin Atatürk'ten aldığı görevi başaracağı inancıyla yaşadı ve hâlâ yaşıyor...

İyi ki seni tanımsız, iyi ki hocamız olmuşsun.

Işıklar içinde uyu Turgut Hocam...

Kaynakça

- Aslan, Nesrin. (2016). *Turgut Özakman'ın Hayatı- Sanatı- Romancılığı*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Özakman, Turgut. (2005). *Şu Çılgın Türkler*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turgut-ozakmanin-kaleminden-mustafa-1-29766>
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ozakmanin-kitaplari-satis-rekoru-kir-di-24808859>
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/turgut-ozakmani-kaybettik-24808185>
- <https://www.tiyatrodunyasi.com/makaledetay.asp?makaleno=296>

TURGUT ÖZAKMAN'I ANARKEN

S. Sıtkı TEKMEK

1974 yılında, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümü'nde öğrencisi olmak şansına eriştiğim ve böylece tanıştığım, ikinci sınıftan itibaren birlikte çalıştığım, yol göstericiliği, dostluğu ve bilgeliğiyle yaşamının son gününe kadar beraber olduğum sevgili hocamın yazarlığı, tiyatro adamlığı, TRT'de çalıştığı yıllara ilişkin birçok yayın yapıldı.

İçimde ukde olarak kalan bir konuyu bu yazı vesilesiyle dile getirip, vefatından birkaç yıl önce planlamamıza rağmen, işlerimizin yoğunluğu, karşılıklı ihmal ve çekingenliğimiz yüzünden, ortak dostumuz Ahmet Küflü'nün bütün ısrarlı çaba ve teşviklerine rağmen bir türlü hayata geçiremediğimiz nehir söyleşi kitabının eksikliğini doktora teziyle dolduran Sayın Dr. Zeynep Sibel Sipahioğlu'na teşekkür ederek ve *Turgut Özakman, Yaşamı ve Yapıtlarında Toplumsal Sorunlar* başlıklı doktora tezinden alıntılarla, farklı zamanlarda farklı vesilelerle –özellikle *Korkma İnsancık Korkma* romanı yazılırken- fragmanlar halinde kendisinden dinlediğim yaşam öyküsünden bir iki sahneyi sizlerle paylaşarak Turgut Özakman'ı sizlerle birlikte bir kez daha anmak istedim. 'Çılgın Türkler' in, varlığı vatan sevgisiyle dopdolu, fotografik hafızasıyla capcanlı anılarınun sizi de benimle birlikte geçmiş güzel günlere, o günlerin tanıklığını yapan büyük yazara bir adım daha yaklaştıracacağını umuyorum.

Hatırası ve Atatürk Cumhuriyeti'ni sonsuza dek yaşatmak için yaptığı değerli katkılarının önünde saygıyla eğilirken, kendisini hep özlem ve sevgiyle anmaya devam edeceğim.

"... Turgut Özakman 1 Eylül 1930 tarihinde Ankara'da dünyaya geldi. Doğduğu ev, Ulus'ta, Anafartalar Caddesi'nden Bent Deresi Köprüsü'ne inen yolun solunda yer alıyordu. Güner ve Serpil adlı iki kız kardeşi olan Özakman, ailenin büyük çocuğudur.

Annesi Münevver Hanım, baba tarafından İstanbul Bakırköy'ün eski ailelerinden biri olan Osman Nuri Paşalara mensuptur. Annesi ise aydın bir

kadın olan Meliha Hanımdır. Özakman'ın babası Hikmet Bey Rumeli'den gelen bir ailedendir.

... 1933 yılında, babaanne Lütüye Hanım'ın ölümü ile tüm aile önce İstanbul Çengelköy'de kiraladıkları bir yalıya taşınırlar. Çocukluğu ile ilgili ilk anılarının yaşandığı bu yalı hem fiziki açıdan hem de yaşam kültürü açısından, Özakman'ın belleğinde yer eder. Ardından babasının işlerinin bozulması nedeniyle Bakırköy'de mütevazı bir eve yerleşirler.

... Zeytinlik Ömer Naci Sokak'taki bu üç katlı evde büyük anneanne, anneanne ve büyük teyzelerle birlikte yaşamaya başlarlar. Özakman, büyük anneanneyi Arapça, Farsça, Fransızca bilen olağanüstü bir kadın olarak tanımlar. Anneanne ise çarşaf giymemek için sokağa çıkmayacak kadar modern ve kararlı bir kadındır. Varlık ve bolluk içinde geçen eski günler, yerini sıkıntılı günlere bırakmıştır. Yazar, anneannesinin bu dönemde yaşadığı değişimi şöyle anlatıyor: "Osmanlı aileleri, erkekleri ölünce hayatla hiç yüz yüze gelmemiş kadınların elinde kalır. Mesela, evlerini ipotek edip, vakti geldiğinde ödemesi gereken borçlarından haberi bile olmayan kadınlar, mallarını birer birer kaybederler. İşte benim anneannem bütün bu yıkılışın, çöküşün ortasında, girdabında bir kadındır."

"... Bu üç katlı, odaları tıklım tıklım eşya, dolapları tıka basa ıvır zıvırla dolu, kadife perdeli, bol aynalı, avizeli, sarnıçlı, kuyulu, bahçesi çardaklı evde doyasıya mutlu oldum. Her şey oyun, herkes oyuncu gibiydi. Büyük anneannem – akli başında ve babam gececi ise-, tanıdığı Sultanazadeleri taklit eder, renkli sürgün öyküleri anlatırdı. Anneannem – galiba kimseyle paylaşmadığı acılarını bastırmak için-arada bir Peruz Hanım gibi giyinir, başına tüyler takar, şarkı söylerdi."

"... Annesi Münevver Hanım, küçük yaşlarında ailesinin yönlendirmesiyle kanun dersleri almıştır. Ev işlerinden arda kalan zamanlarda öyküler yazmaktadır. Münevver Hanım aile içinde şefkatli ve hoşgörülü olduğu kadar okumaya meraklı, çocuklarıyla yakından ilgili, açık fikirli, yaratıcı bir kadındır. Yazar, yetişmesinde önemli yeri olan annesinin kitaplara olan düşkünlüğünü şöyle anlatmaktadır:

"... Bir kere annem sanatçı. Hikâye filan yazardı. Bizlere kitap okur, biz de büyük bir zevkle dinlerdik. Romanlar okurdu bize geceleri. Biz okula

gitmeden evvel, annemin okuduğu romanlarla yetiştik. İlk hatırladığım roman da Victor Hugo'nun *Sefiller* romanıdır. Babam da heyecanla dinlerdi. Annem biraz kendisi okuma zevki için, biraz da bizi yetiştirmek için okurdu. Bazen teyzelerim de gelirdi. Onlar da bulunurlardı. Edebiyat gecesi gibi olurdu. Kış akşamları böyleydi."

"... O tarihte Halkevleri vardı. Bu çok önemli bir şeydir. Mesela ben Bakırköy'de, ilkokulun dördüncü sınıfına filan gidiyordum. Annem beni okuldan alır, halkevindeki konferanslara götürürdü. Ben orada çok konferans dinledim. Yani, hiçbir şey öğrenmediysem bile, konferans dinlemeyi öğrendim."

"... Biz küçüklüğümüzde hepimiz yoksulduk. Türkiye yoksuldu, devlet yoksuldu, millet de yoksuldu. Üstümüzdeki gri ya da siyah önlüklerimiz bizim yamalı pantolonlarımızı, yamalı gömleklerimizi kapatırdı. Önlüğün anlamı odur. O, hepimizi eşit yurttaş yapardı. Önlük çok önemli. Onun altında istediğiniz kadar fakir olun, hepiniz eşit görünürsünüz. Ama çok gururluyduk, Sahiden bütün devletleri dize getirmiş bir milletin çocuğu olmak, herkese nasip olacak bir şey değil. Biz hepimiz bu gururu taşırdık."

İlkokul öğrencisi Turgut Özakman önden ikinci sırada, ortada.

"... 10 Kasım 1938 günü Başöğretmenimiz – demirden adam- Şükrü Kafaoglu, ağlaya ağlaya bir konuşma yaptı: Atatürk ölmüştü. Babamın ağladığını da ilk kez o gece, komşunun radyosu başında, yanılmıyorsam Behçet Kemal Çağlar'ı dinlerken gördüm."

Bu capcanlı anılar ve yok oluşun eşiğinden yeniden kurtuluşa kavuşmanın çilgin gelgitlerin içinde yoğrulan bir hayatın bize bıraktıklarını hakkıyla kavramak, onun usta kaleminden çıkan oyun, roman ve senaryoları bu gözle yeniden okumak, bu zekâya, birikime ve bilgeliğe tanıklık etmek, bugünü anlamak ve yarını kurmak için bize ve gelecek kuşaklara hep ışık tutacaktır.

ÖRNEK BİR CUMHURİYET AYDINI: TURGUT ÖZAKMAN

Zeynep Sibel SİPAHIOĞLU

Çılgın Türk!

Öyle adlandırdı halkımız onu.

Kendisi bile şaşırdı kitaplarının rekordan rekora koşmasına. Okumayla başı pek hoş olmayan bir halkın, onun ifadesiyle 'kütük gibi' kalın kitaplara yoğun ilgi göstermesi şaşırtıcıydı gerçekten. Hele de bunların tarih kitapları olduğu düşünülürse. Gerçek bir aydının aydınlanma çağrısına yanıt verdi Türkiye. Kitapları evlerde, okullarda başköşeye konuldu, Özakman adı da baş üstüne.

"Beni tarif etmek istiyorsanız size iki kelime söyleyeyim; çalışkan ve doğrucu. Bu ikisi tarif eder beni." diyordu. Ailesi, arkadaşları, öğrencileri ve okurları ondaki çalışma azminin en yakın tanığı oldular. Benim gibi araştırmacılar ise, henüz bir çalışma üzerindeyken onun yeni bir yapıtını daha bitirdiğini öğrenip memnuniyetle karışık bir tür korkuya kapıldılar. Onun çılgın hızına yetişememe korkusu... Turgut Özakman'ın başarısının ardında sınırsız merak, bilime saygı, öğrenme aşkı, odaklanma gücü, yüksek moral, özenli çalışma ve bolca mizah vardı.

Çocukluk döneminde herkes gibi, Özakmanların evinde de Atatürk'ün adı "Gazi" idi. Baba Özakman, Cumhuriyet bayramlarında evi defne dallarıyla, ışıklarla süslerdi. Onlar coşkuyla yaşayan, geleceğe ve çağdaş dünyaya coşkuyla koşan bir ulusun şanslı çocuklarıydılar. Atatürk'ün ölümü, mutluluk içinde geçen çocukluk günlerini karartan ve Özakman'ı üzüntüyle tanıştıran bir olaydı. O gece komşunun radyosu başında baba Hikmet Bey de ilk kez ağladı oğlunun önünde.

Ve 1948... On arkadaşıyla birlikte Kurtuluş Savaşı'nın izlerini sürerek Polatlı'dan Dumlupınar Zafertepe'ye kadar on gün yürüdüler. Koşullar zor-

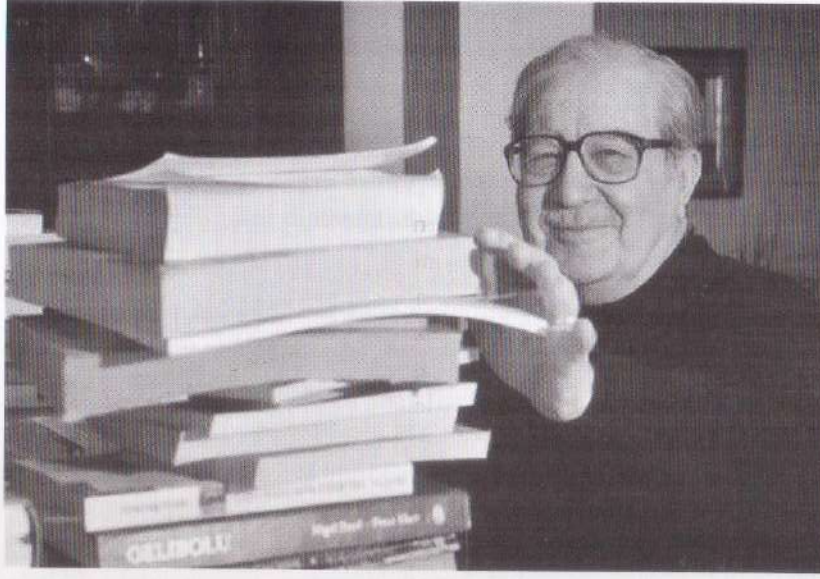
du ama orada başladı geçmişin peşindeki yolculuk. Tanıkları dinleyerek, not alarak, belge toplayarak... Kemal'in askerlerinin geçtiği yerlerden geçtiler.

Hukuk Fakültesi'nin ilk yıllarında Ulus'taki Halk odasında arkadaşlarıyla sağcısı, solcusu, ilericisi, gericisi, farklı görüşlere saygı duyarak, birbirlerine katlanarak, dövüşmeden tartıştılar. Bu kadar farklı görüş içinde Atatürk aleyhinde bir grup hiç olmadı. Hepsinin saygı duyduğu Atatürk, tartışmaların ortak paydasıydı.

Yüreğine sığamayıp da milyonlara akan bir sevgidir Özakman'ın Atatürk sevgisi. Onun ölümünden sonra bilimin, uzmanlığın ve aklın sesinden uzaklaşan ülkesini kaygıyla izledi. Ah keşke bir daha gelebilseydi Gazi! Ona duyduğu özlem *19 Mayıs 1999 Atatürk Yeniden Samsun'da* adlı romanında karşılık buldu. Sınırsız yaratıcılığı ve kaleminin gücüyle Atatürk 80 yıl sonra geri gelerek Samsun'a yeniden ayak bastı ve kendisinden sonra ülkeyi yönetenlere son elli yılın hesabını sordu. Bu kitabın sonunda yer alan 28 Şubat 2003 tarihli notlarını şu sözlerle bitirdi: "Umarım, Atatürk'ü daha şiddetle özlemeyiz."

Yazmak gibi okumak da yaşamın anlamıydı onun için. Onların kuşağı klasiklerin yayınlandığı Hasan Ali Yücel kuşağıydı. Hukuk Fakültesi'ndeyken geçirdiği rahatsızlık sırasında Dostoyevski'yi okudu. Nasıl etkilemişse onu, kitabının bitmesinden korktuğu için arada bir yastığının altına koyup oyalandı. Yaşamının son yıllarında da devam etti bu okuma aşkı. Bir gazete değil, sekiz-on gazete okudu her gün. Gündemi internetten takip etti. Her yeni kitabın hiç olmazsa özetini okudu. Bir gün bile aksatmadan, haftada bir veya iki kitabı mutlaka bitirdi. Eskiden beri en büyük ideali, şöyle hafif bir grip geçirip, evde yatıp kitap okumak oldu.

İçinde yaşadığı toplumu tüm renkleriyle sevdi Özakman. Bakırköy'de Rumları, Barut Fabrikası'nda işçileri, amfilerde gençleri, cahil bırakılmış köylüleri, emeğiyle dünyalar yaratan kadınları, yoksulları, yaşlıları, suçluları... Yüreğiyle derinden gözlemlediği uçsuz bucaksız bir sahneydi Türkiye. Onları, onlara, onların diliyle anlattı. Cumhuriyet çocuğuydu o. Her şey vatan içindi. Adanmışlık, özveri ve hizmet bir seçenek değil, zorunluluktı.

Tüm bu yönleriyle çok az insanın kotarabileceği bir yaşamdı onunkisi. Birlikte yaşama, çalışma şansı bulanlar, kısacık da olsa sohbet etmiş olanlar, oyunlarını izleyenler, derslerini dinleyenler, kitaplarını okuyanlar iyi bilirler; örnek alınacak bir cumhuriyet çınarıdır o.

Turgut Özakman'ın kitapları üzerinde çalışmak, denize düşüp, damlaları saymak gibidir aslında. Yapıtlarındaki toplumsal sorunları incelediğim doktora çalışmam nedeniyle Oran'daki evinde birkaç kez görüşme olanağı bulmayı ve onun tarafından onaylanmış bir yaşam öyküsü ortaya çıkarmış olmayı kendi adıma büyük bir kazanç sayıyorum. Bundan sonrası, bu dev çınarın çevresinde dolaşmak, gölgesinde oturmak, onu daha iyi anlamak, anlatmak ve yazmak demek benim için.

TURGUT ÖZAKMAN'I TANIMAK...

Gülşen KARAKADIOĞLU

Turgut Özakman'ın okulda öğrencisi olmadım. Ama tanıştıktan sonra ürettikleri, duruşu, yaşam tarzıyla ondan öğrendiğim çok şey oldu. Turgut Özakman'la Devlet Tiyatrosu'nun dramaturgi sınavında tanıştım. Sınav jürisi, Genel Müdür Ergin Orbey'in başkanlığında Sevda Şener, Vedat Günyol, Cevat Çapan ve Turgut Özakman'dan oluşuyordu. Yazılı sınav kâğıdımın sonuna sınavın içeriğiyle ilgili bir eleştiri notu eklemekten çekinmediğim için hocam Sevda Şener'in gözlerinde pek de yakın bir ifade görmüyordum doğrusu. Çıkarken, benden sonraki adayı çağırarak üzere ayağa kalkan Turgut Bey'in kulağıma "aferin aferin" dediğini duyunca "oldu galiba bu iş" diye düşünmüştüm. Bir süre sonra kazandığım, daha sonra da Başdramaturg olduğum bilgisiyle, o sırada Genel Müdür Yardımcısı olan kendisiyle birlikte çalışmaya başladık.

Devlet Tiyatrosu sonrasında Hürriyet Gazetesi bünyesinde bir gençlik gazetesi çıkarmak üzere bir ön çalışmaya giren Turgut Bey'in çağrısıyla görüşmeye gittim, gazetede yetkili olarak çalışmamı istiyordu. O proje gerçekleşmedi.

Sonra tiyatro ve yazın mahallelerinde ilişkimiz sürdü. Türk Tiyatrosu'nun ustası bu güzel insanla evine yakın oturmanın da verdiği şans kullanmayı ihmal etmedim.

Yılmaz Büyükerşen'in çağrısıyla aynı arabayla Eskişehir'e gidişimizde, Eskişehir Büyükşehir Belediye Tiyatrosu'nun repertuvarına ilişkin görüşlerimi ve eleştirilerimi paylaştığımda "yaz" dedi. "**Döv ama şefkatlice!**". "Dost Acı Söyler" başlıklı yazım yayınlandığında bir aferin daha almıştım kendisinden.

Turgut Özakman tarihsel malzemeden yola çıkarak yazdığı oyunlarında, alabildiğine siyasal içeriği; eğlenceli bir olaylar dizisi arasına müthiş bir gülmece becerisiyle yerleştiriyor. Usta işi kurgularıyla oluşturduğu olaylar dizisi ve karakterlerine, göstermecî tiyatronun olanaklarını kullanarak, **kendisi**

sahneden, seyirci karşıdan bakarken, tarihsel gerçekler, tarihsel kimlikler üzerinden, siyasi ahlak, toplumsal değerler, demokrasi dışı kamu yönetimi geleneği eleştirileri yapıyor.

Turgut Özakman'ın müthiş dili, çok yönlü oyun kişileri ve dramatik tersinlemelerle geliştirdiği oyunlarından çıktığınızda zenginleşmiş, öğrenmiş, keyiflenmiş, doyasıya gülmüş ve ağlanacak halimize bunca gülmekte olduğumuza da ince ince üzölmüşsünüzdür. *Sarıpınar 1914, Resimli Osmanlı Tarihi, Fehim Paşa* gibi tarihsel konulu oyunlarında birkaç saptamayla ilgisini çeker seyircinin; tarih tekrarlayıp durmaktadır yanlışlıklarıyla birlikte. Yaşarken bu kadarı da olmaz dediğimiz çoğu durum daha önce de pekâlâ olmuş ve de unutulmuştur. Tarih içinde önem kazanmış iktidar ya da muhalefette vazgeçilmez makamlar ya da konumlar edinmiş kimi kişilerin nasıl da vazgeçilebilir olduğu örneğin.

Yine, kendilerine önerilen, bazen da dayatılan değer yargılarının tuzağına düşen toplumların nasıl kolaylıkla aldatılabildiği gibi. Turgut Özakman'ın aslında toplumların daha demokratik bir yönetimle özgür, eğitimli ve bilinçli bireyler yaratabileceğine inancı tamdır ama pek umudu yok gibidir. Yine de karamsar değildir. Hiçbir rol kişisine kıyamaz. Fehim Paşa'nın da Deli Suat Paşa'nın da cahil kabadayılardan hoş görüşleri yanlarını, insanca zaafalarını gösterir seyirciye. **Oyun kişilerine öyle pek de kıyamaz seyirci. Acınacak ve gülünecek olanlar onlardır. Kızılacaklar ise bu insanlara rol veren siyasal, sosyal ve kültürel yaşam biçimleri.**

Bu oyunların ödenekli tiyatrolar dışında oynanmasından ötürü telif hakkı istemediğini birkaçına aracılık ettiğim için de biliyorum.

Bunca usta kalemiyle oyun yazmayı sürdürmesi için ısrar ettiğimde "işim çok" demişti. Çünkü Turgut Hoca başka uzmanlığının gereğini yerine getirmeyi tercih etti son yıllarda. Kurtuluş Savaşı'nı Cumhuriyet'in kuruluş yıllarını olağanüstü araştırmacı titizliği ve usta dilinin akıcılığıyla yazdı. Şu Çılgın Türkler, *Diriliş*, Çanakkale 1915, *Cumhuriyet Türk Mucizesi I ve II ...*

Yöneticisi olduğum Remzi Kitabevi'nde, yüz binlerce satan Şu Çılgın Türkler kitabının imza gününde 2 saatte 500'den fazla kitap imzalamak zorunda kaldı, aynı kitap için aynı mağazada birkaç ay sonra tekrarlanan imza gününde de aynı ilgi sürüyordu. Kendisini yormadan AVM'nin dışında da süren insan sırasına kitap yetiştirmek kolay olmamıştı. Kitapevlerinin çok satanlar listelerinin ilk sırasına yerleşen kitapları aylarca bir alt sıraya inmedi. Resmî tarih öğretisinin kuru, sevimsiz ve çapsiz bilgi yığınağından sonra haklı bir ilgiydi bu. Televizyon kanallarında yapılan söyleşilere benim de dâhil olmamı istiyordu ve öyle de oluyordu.

Remzi Kitabevi'nin Gazetesine bu kitaplarla ilgili söyleşi yapmak için, Gökhan Yolcu'yla evine gittiğimizde boyu bir metreyi bulan, yıllardır el yazısıyla doldurduğu anı defterini gördüğümde işinin neden zor olduğunu anlamıştım. Öğrencilik yıllarında yürüyerek gittiği, Kurtuluş Savaşı'nın başına ulaştığı cepheye kadar süren yolculuğunda tanıklık ettiği insan, mekân, durum, kültür anlamındaki birikimleri bu tarihsel belgeye kayıtlıydı.

"Mustafa" filminin seyirciye sunulduğu tartışmalı günlerde konuşmayı sürdürdük. Bu konudaki eleştirilerimi belirttiğim yazımı da beğenmiş ve kutlamıştı.

Kendisiyle son olarak ilginç bir şey yaşadım. Remzi Kitabevi'nde çalışmaya başladığımı görünce aslında kendi kurumunda yönetici olmamı istediğini söyleyen Ahmet Küflü'nün gönderdiği arabayla gittiğim Bilgi Yayınevi'nde uzunca bir süre sohbet edip armağan kitaplarımı kucaklayıp geri dönmüştüm. Ahmet Bey'in davetinin gerekçesini biliyordum ama dile getirmeyişinin nedenini anlayamamıştım. Sonra Turgut Hoca, Ahmet Küflü'nün sağlık durumundan ötürü endişeli olduğu için Ahmet Bey'i bana iş önerisinde bulunmaktan alıkoyduğunu söyleyince durumu anlamıştım.

Turgut Özakman, hepimizin az bildiği ya da unuttuğu ya da daha kötüsü bilip önemsemediği tarihimizi hem tarih kitaplarıyla hem o güzelim oyunlarıyla bize armağan bırakıp ayrıldı aramızdan.

Saygıyla anıyorum.